

УДК 37.011 (09)

Н. В. Мукан, Г. В. Яремко

Національний університет «Львівська політехніка»

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК УЧИТЕЛІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ АВСТРАЛІЇ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

У статті розглянуто нормативно-правову базу професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій. Проаналізовано документи урядів штатів та територій Австралії щодо інтеграції ІКТ у викладацьку та навчальну діяльність шкіл Австралії. Розглянуто стандарти професійного розвитку вчителів Австралії щодо використання ІКТ.

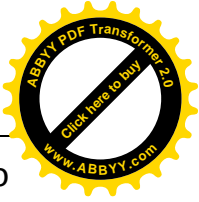
Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, професійний розвиток учителів, нормативно-правова база, стандарти професійного розвитку.

Постановка проблеми. Професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл Австралії ґрунтується на широкому використанні інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). В Австралії започатковано низку ініціатив та проектів, особливо починаючи із середини 90-х років ХХ ст., для того, щоб допомогти вчителям-початківцям і досвідченим учителям використовувати ІКТ з метою «розширення навчальних можливостей, покращання навчальної діяльності та оптимізації результатів навчальної діяльності учнів» [10, 39]. Варто зазначити, що популяризація використання ІКТ як у повсякденному житті, так і у фаховій діяльності педагогів спричинила дискусії, предметом яких є різноманітні аспекти використання ІКТ: проблема етики, змісту, методів і форм навчання, спілкування тощо.

Професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл Австралії реалізується відповідно до нормативно-правової документації, затвердженої в установленому порядку.

Особливий інтерес становить проблема розширення доступу до професійного розвитку вчителів засобами ІКТ. Австралія має вагомий досвід у цій галузі, а нормативно-правова база професійного розвитку педагогів потребує всебічного аналізу.

Аналіз актуальних досліджень. Проблеми неперервної професійної освіти, професійного розвитку вчителів та підвищення кваліфікації педагогів відображені у працях Я. Бельмаз, Т. Десятова, І. Зязюна, А. Клеманса, В. Кременя, О. Кузнєцової, Л. Литвинюк, Л. М. Лінг, Н. Маккензі, О. Садовець, М. Смирнової, Т. Тейлора, В. Щербіної. Однак, не зважаючи на значну кількість наукових досліджень, нормативно-правова база професійного розвитку вчителів, що відображає особливості використання ІКТ в Австралії, є недостатньо вивченою.

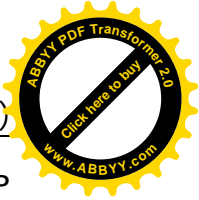
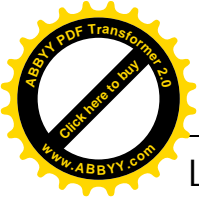
Мета статті – дослідити нормативно-правову базу професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії та особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій, відображені в ній.

Виклад основного матеріалу. У звітах уряду Австралії зазначено, що знання, уміння і навички використання ІКТ є інтегральним компонентом навчальних програм. У документі «Національні цілі шкільної освіти» (з англ. – National Goals for Schooling), затвердженому Радою міністрів із питань освіти, працевлаштування, навчання та молоді на рівні держави, територій та співдружності в серпні 1999 року, наголошено на тому, що випускники шкіл повинні «бути впевненими, творчими та продуктивними користувачами нових технологій, особливо інформаційно-комунікаційних, та усвідомлювати їх вплив на суспільство» [8, 2].

Наголошується на важливості підвищення рівня результативності навчання у школі, забезпеченні «високоякісної шкільної освіти» з метою досягнення визначених цілей. Підкреслюється необхідність забезпечення рівного доступу до освіти незалежно від географічного чи часового факторів [10, 39]. На відміну від традиційних форм професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл, інформаційно-комунікаційні технології дають можливості для професійного розвитку, доступні у будь-який час, зручний для споживача. Вибір місця навчання зумовлюється тільки присутністю Інтернет-доступу або програмного забезпечення, а наявність альтернативних програм навчальних інституцій по всьому світу сприяє забезпеченню доступності навчання.

Професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл спрямовується на освоєння та поглиблення потрібних для продуктивної педагогічної діяльності знань, а саме: загальні педагогічні знання, знання навчальної дисципліни й методики її викладання, знання методики оцінювання навчальної діяльності учнів, знання основних функцій освітнього менеджменту та шкільного лідерства, знання застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі.

В урядових звітах також наголошується на тому, що покращання доступу до освіти, її якість та результати залежать і від якісного викладання. У звіті «Вчителі для XXI століття – впровадження змін» (з англ. – Teachers for the 21st Century – Making the Diference) Департаменту освіти, науки та навчання федерального уряду стверджується, що «освіта найвищої якості потребує вчителів найвищої якості» [2, 1], а освоєння інформаційних технологій є однією з «основних сфер», що потребує фінансування у процесі їх професійного розвитку. В іншому звіті «Навчання в он-лайн світі» (з англ. –

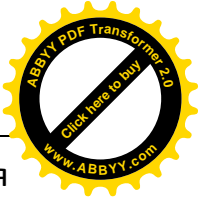
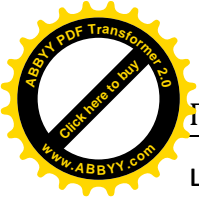

Learning in an Online World), підготовленому Радою міністрів із питань освіти, працевлаштування, навчання та молоді для міністрів освіти штатів, територій і федерації, використання ІКТ в освітніх цілях має високий пріоритет у професійному розвитку досвідчених учителів [9].

Наголошуючи на необхідності професійного розвитку для досвідчених педагогів, у національних звітах приділяється особлива увага потребам учителів-початківців. Наприклад, у звіті «Підготовка професії. Звіт про національні цілі та вказівки для проекту початкової освіти вчителів» (1998 р.) Австралійської ради деканів освіти (з англ. – Australian Council of Deans of Education) зазначалося: «Випускники повинні розуміти та вміти використовувати відповідні технології, особливо інформаційні технології для полегшення навчання, збереження інформації та виконання інших адміністративних завдань, а також для професійної взаємодії. Вони повинні також мати ґрунтовні знання про можливості використання нових навчальних інформаційно-комунікаційних технологій у галузях спеціалізації та під час викладання навчальних предметів, як засоби посилення взаємодії між людьми, залучення й дослідження джерел інформації. Вони повинні вміти оцінити програмне забезпечення та розробити стратегії для управління класами за допомогою використання нових технологій. Необхідним є ознайомлення із сучасними системами та технологіями зберігання й поновлення інформації, а також можливість розвивати навички у галузі нових систем та технологій, коли вони з'являються» [1, 13–14].

В Австралії уряди штатів та територій відповідають за розвиток освіти загалом та шкільної освіти зокрема, а також забезпечення і підтримку використання ІКТ. Як основні роботодавці вчителів, вони визначають критерії для працевлаштування вчителів-початківців, терміни та умови роботи, а також доступ до неперервного професійного розвитку та його фінансування [2, 8].

Аналізуючи нормативно-правову базу, на основі якої реалізується професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл Австралії Дж. Пірсон (J. Pearson) робить висновок про те, що «обидва терміни «інформаційно-комунікаційні технології» (ІКТ) та «навчальні технології» (НТ) широко використовуються в Австралії, що передбачає застосування нових технологій у навчальній діяльності» [10, 41]. Дослідник пропонує вважати ці терміни синонімами. Дж. Пірсон (J. Pearson) подає визначення терміна «навчальні технології» стосовно «інформаційно-комунікаційних технологій, які використовуються як інструменти для кращого досягнення навчальних

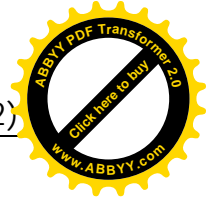
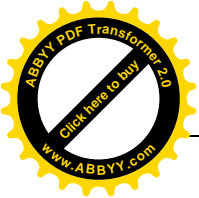
цілей» (Департамент освіти штату Західна Австралія); у штаті Вікторія навчальними технологіями називають «різні форми інформаційних технологій, які використовуються для покращання навчання студентів. Вони становлять залучення інформаційних технологій (включаючи і комп'ютерні і комунікаційні технології) у викладання та навчання» [10, 41].

На рівні департаментів освіти штатів та територій Австралії опубліковано вказівки щодо розвитку особистих навичок та інформаційної компетентності, якими повинні володіти як учителі-початківці, так і досвідчені вчителі [6]. Наприклад, у штаті Квінсленд «мінімальні стандарти» компетентності вчителів щодо використання навчальних технологій охоплюють навички використання комп'ютерної техніки та програмного забезпечення з метою формування навчальних планів, шкільного планування та управління з використанням навчальних технологій та навчання, у центрі якого – учень [3]. «Професійні стандарти» (англ. – Professional Standards) передбачають володіння знаннями, уміннями і навичками, необхідними для:

- визначення навчальних потреб учнів за допомогою використання доступних інформаційно-комунікаційних технологій;
- вибору навчальних стратегій та ресурсів, що базуються на використанні інформаційно-комунікаційних технологій для того, щоб задовільнити навчальні потреби учнів;
- формування конструктивного навчального середовища, в якому учні активно використовують інформаційно-комунікаційні технології для організації, дослідження, інтерпретації, аналізу, передачі та презентації знань;
- оцінювання ефективності підходів до викладання і навчання, що базуються на використанні інформаційно-комунікаційних технологій;
- використання інструментарію інформаційно-комунікаційних технологій з метою забезпечення доступу та управління інформацією про навчання учнів [4, 1].

У документі штату Західна Австралія «Структура компетентностей учителів» (з англ. – Competency Framework for Teachers) визначено, що вибір та використання навчальних технологій здійснюється з метою покращання навчання учнів. Очікується, що вчитель на першому етапі професійного розвитку демонструватиме такі компетентності:

- застосування особистих знань у відповідних сферах навчання на основі оцінювання навчальних ресурсів та технологій;

- використання широкого спектра ресурсів і технологій у навчанні;
- заохочення учнів до вибору та використання відповідних навчальних ресурсів та технологій для покращання мислення та сприймання навчального матеріалу [7, 17].

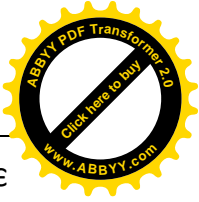
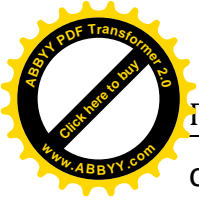
Вимогою до вчителя на другому етапі професійного розвитку є наявність таких компетентностей:

- застосування навчального досвіду для сприяння розвитку навичок учня у використанні навчальних технологій для забезпечення доступу, презентації та управління інформацією;
- застосування комплексного використання технологій задля досягнення запланованих навчальних результатів;
- забезпечення можливості для учнів використовувати технології з різною метою: наприклад, для підтримки запитів, налагодження спілкування, розширення доступу до ресурсів та заохочення висловлення власних думок;
- забезпечення рівного доступу учнів до навчальних технологій;
- ефективне використання технологій для забезпечення різноманітності у методах навчання відповідно до потреб учнів [7, 26].

В інших штатах, таких, як Новий Південний Уельс, Тасманія та Вікторія вимоги до використання ІКТ у навчанні зосереджуються на двох основних аспектах: особисті навички (наприклад, комп'ютерні операційні системи, периферійні та прикладні програми), стратегії управління навчальним середовищем, пов'язані з інтеграцією ІКТ у навчальну діяльність [10, 42]. Ці вимоги були сформульовані у результаті співпраці між Департаментом освіти Тасманії (з англ. – Department of Education, Tasmania), Міністерською дорадчою радою з питань якості викладання (з англ. – Ministerial Advisory Council on the Quality of Teaching) та Радою зі стандартів педагогічної професії (з англ. – Standards Council of the Teaching Profession).

Отже, перелічені вимоги є обов'язковими для виконання як у початковій, так і післядипломній освіті вчителів. Вони відображають критерії, на основі яких здійснюється оцінювання програм початкової підготовки вчителів та їх професійний розвиток. У документі «Структура компетентностей учителів» (з англ. – Competency Framework for Teachers) зазначено, що розроблена структура може використовуватися з метою забезпечення високоякісних послуг, які вони надають, та відповідності програм професійного розвитку вчителів загальноосвітніх державних шкіл у Східній Австралії [7].

У штаті Вікторія функціонує Рада стандартів педагогічної професії (з англ. – Standards Council of the Teaching Profession, SCTP), яка займається

оцінюванням програм початкової освіти вчителів та сприяє працевлаштуванню вчителів у школах штату Вікторія. «Розвиваючи та підтримуючи співпрацю з університетами та їх факультетами, які забезпечують початкову підготовку вчителів», «здійснюючи оцінку програм» та приймаючи запрошення «для участі в дискусіях університетського комітету з розвитку навчальних програм», Рада стандартів педагогічної професії зробила спробу визначення стандартів якості навчальних програм з урахуванням можливостей широкого використання ІКТ [11, 7].

Як зауважує Дж. Пірсон, чітке визначення обсягу знань, умінь і навичок учителів-початківців і досвідчених учителів сприяло вдосконаленню програм початкової професійної освіти вчителів, а також перегляду програм неперервного професійного розвитку [10, 43].

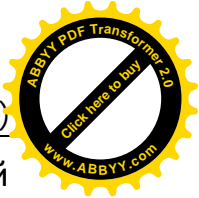
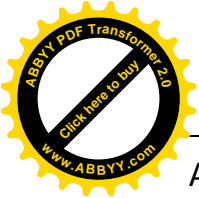
Департаментами освіти штатів розроблені критерії самооцінювання професійних потреб педагогів щодо використання ІКТ у навчально-виховному процесі. Наприклад, Департамент освіти штату Вікторія опублікував кілька брошур, основне призначення яких полягає у конкретизації:

- комплексу вмінь і навичок учителів для ефективного застосування навчальних технологій у всіх видах педагогічної діяльності;
- спектра стратегій професійного розвитку, ресурсів та підтримки для того, щоб допомогти вчителям розвинути бажані вміння;
- можливостей як для вчителів, так і для шкіл загалом, що сприяє чіткому плануванню професійного розвитку на рівні загальноосвітньої школи [10, 43].

Здійснений аналіз нормативно-правової бази професійного розвитку вчителів на основі використання ІКТ в інших штатах Австралії дає можливість стверджувати, що вона розроблялася на основі систематичного підходу [5, 93]. Варто зазначити, що «дні професійного розвитку» (зазвичай один чи два дні на семестр) є обов'язковими і забезпечують можливість учителям поглибити знання у сфері управління розвитком шкільної освіти штату та школи, в якій вони працюють.

До системи неперервної педагогічної освіти, крім департаментів освіти штатів, належить низка організацій та інституцій, що забезпечують професійний розвиток учителів, зокрема університети та професійні ІКТ асоціації. Модульна система навчальної програми дозволяє зараховувати окремі модулі у формі кредитів, які можуть використовуватися для зарахування в системі початкової педагогічної освіти [5].

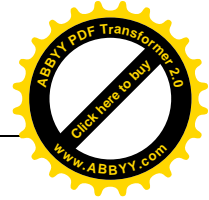
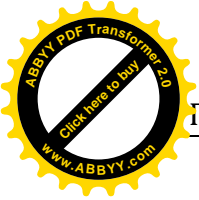
У результаті співпраці департаментів освіти штатів та територій

Австралії, факультетів освіти університетів та професійних ІКТ-організацій розроблено стандарти, що визначають особисті навички та інформаційну компетентність, якою повинні володіти вчителі, а також була визначена низка бажаних умінь щодо використання ІКТ у навчальній діяльності. Таким чином, використання інформаційно-комунікаційних технологій є невід'ємним компонентом професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл Австралії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Australian Council of Deans of Education. Preparing a Profession. Report of the National Standards and Guidelines for Initial Teacher Education Project. – Canberra : Australian Council of Deans of Education, 1998. – 63 p.
2. Department of Education, Science and Training. Teachers for the 21st century – Making the Difference, 2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.detya.gov.au/schools/Publications/2000/t21.htm>.
3. Education Queensland. Minimum Standards for Teachers – Learning Technology, 1997 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://education.qld.gov.au/curriculum/learning/technology/mst_des.html.
4. Education Queensland. Professional Standards for Teachers: guidelines for professional practice, 2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://education.qld.gov.au/learning_ent/ldf/standards/teachers/6.html.
5. Ling L. The professional development of teachers in Australia / Ling L., Mackenzy N. // European Journal of Teacher Education. – 2001. – № 24(2). – P. 87–98.
6. Marshall P. A Review of Educational Competency Standards. Paper presented at the Australian Computers in Education Conference / P. Marshall. – Melbourne, July, 2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ictev.vic.edu.au/acsec2000/paper_ref/pmarshall/paper11/index.htm.
7. Martin G. Competency Framework for Teachers. Perth: Education Department of Western Australia, 2001 [Електронний ресурс] / Martin G. – Режим доступу : <http://www.eddeptwa.edu.au/centoff/cpr/Competency%20Framework.pdf>.
8. Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs. The Adelaide Declaration on National Goals for Schooling in the twenty-first century, 1999 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.curriculum.edu.au/mceetya/national_goals/natgoals.htm.
9. Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs. Learning in an online world, 2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.edna.edu.au/publications/schooled_action_plan/onlineworld.pdf.
10. Pearson J. Information and communications technologies and teacher education in Australia / Pearson J. // Technology, Pedagogy and Education. – 2003. – № 12(1). – P. 39–58.
11. Standards Council of the Teaching Profession. Guidelines for the evaluation of teacher education courses. – Melbourne : Department of Education, Victoria, 1998 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vit.vic.edu.au/pdfs/Guide99.pdf>.

РЕЗЮМЕ

Н. В. Мукан, Г. В. Яремко. Профессиональное развитие учителей общеобразовательных школ Австралии на основании использования информационно-коммуникационных технологий: нормативно-правовая база.

В статье рассмотрена нормативно-правовая база профессионального развития учителей общеобразовательных школ Австралии на основе использования информационно-коммуникационных технологий. Проанализированы документы правительств штатов и территорий Австралии касательно интеграции ИКТ в преподавательскую и учебную деятельность школ Австралии. Рассмотрены стандарты профессионального развития учителей Австралии касательно использования ИКТ.

Ключевые слова: *информационно-коммуникационные технологии, профессиональное развитие учителей, нормативно-правовая база, стандарты профессионального развития.*

SUMMARY

N. Mukan, H. Yaremko. Public school teachers professional development in Australia on the basis of information communication technologies usage: legal issues.

Legal issues of public school teachers professional development in Australia on the basis of information communication technologies usage has been outlined in the article. Documents and reports of Australian governments of states and territories concerning integration of ICT into the teaching and learning activity of Australian schools have been analyzed. The standards of teacher professional development related to ICT in Australia have been considered.

Key words: *information communication technologies, teacher professional development, legal basis, standards of professional development.*

УДК 61:377.5(481)

О. С. Оржеховська

Інститут педагогіки НАПН України

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В НОРВЕГІЇ

У статті розглянуто механізми забезпечення якості шкільної освіти у Норвегії в контексті впровадження національної системи оцінки якості, яка включає такі складові: національне тестування навчальних досягнень учнів, міжнародні порівняльні дослідження якості знань школярів, шкільна інспекція, проведення опитування користувачів освітніх послуг та робота шкільного веб-порталу.

Ключові слова: *Норвегія, якість шкільної освіти, національна система оцінки якості, результати навчання, якість виконання.*

Постановка проблеми. За результатами міжнародного оцінювання навчальних досягнень учнів PISA (2006 та 2009 рр.), що проводиться Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), норвезькі школярі продемонстрували результати середнього рівня, що викликало